

ligesom Krigen i 1807—14 førte til Norges Adskillelse fra Danmark, fordi Norge under Krigen blev væsentlig anderledes placeret end vi, skulde denne Krig have haft den tilsvarende Virkning paa den islandske Sag. Ja, man kan sige, at der havde maaske været noget om det, hvis Tyskland havde sejret, men navnlig hvis Tyskland havde inddraget os i Krigen. Men det er jo faktisk det modsatte, der er sket, og det er ogsaa faktisk den modsatte Situation, der har været til Stede og er til Stede. Vil man drage Lære af Krigen med Hensyn til Islands udenrigspolitiske Interesser, saa synes det mig, at man maa gøre sig klart, at disse har været i høj Grad beskyttede af Forbindelsen med Danmark. Naar Danmark ikke blev inddraget i Krigen, saa har baade de allieredes Interesse i Danmarks Selvstændighed og Suverænetet været af Betydning og ogsaa Tysklands Interesse i, at denne Neutralitet blev respekteret. Men spørges der om, hvad der forhindrede, at Islands Neutralitet blev krænket, at Island paa en eller anden Maade blev Basis for Søkrigen, maa man svare, at der ingen Tvivl kan være om, at det netop er dets Forbindelse med Danmark, der i saa Henseende har været det bedste Værn. Ingen Stat, ingen af de krigsførende Parter kunde have tilsidesat Hensynet til Islands Neutralitet uden samtidig at krænke den danske, og derfor blev just Danmark det bedste Værn for Island i saa Henseende. Det er altsaa ikke saaledes, som man aabenbart oppe paa Island har tænkt sig det til Tider, at Problemet var dette, at Danmark kunde let komme i Krig, og at Island kunde blive draget med. Nej, Problemet har vist sig i denne Verdenskrig at være det modsatte, nemlig at Danmark havde selvstændige Betingelser for at holde sig udenfor Krigen, men at Island kun havde dem i Kraft af dets Samhørighed med Danmark.

Kravet om at adskille Island fra Danmark, om at danne en selvstændig islandsk Stat, er i Virkeligheden ikke i Pagt med Kravet om Folkenes Selvbestemmelsesret, forsaavidt der er Tale om, at denne Adskillelse er nødvendig. Thi Folkenes Selvbestemmelsesret bruges jo fuldt saa meget til at samle som til at adskille. Hvis man overhovedet tør tale om, hvad der endnu er saa ufærdigt, og hvad der i saa høj Grad kan forandre sig i Europa, maa man dog have Lov til at henvise til, at det er Folkenes Selvbestemmelsesret, som har forenet de serbiske Lande, Serbien, Bosnien, Kroatien o. s. v., det er Folkenes Selv-

bestemmelsesret, som forener Polen med Galizien og muligvis med det preussiske Posen, det er Folkenes Selvbestemmelsesret, der kræves som Ret for, at Elsas-Lothringen vender tilbage til Frankrig, og det er Folkenes Selvbestemmelsesret, som forener Bøhmen og Mähren til et tjekkisk-slovakisk Rige. Det er ogsaa Folkenes Selvbestemmelsesret, paa hvilken vi bygger Haabet om, at Sønderjylland skal blive genforenet med Danmark. Nu vil Islænderne tænke anderledes i denne Sag. De har hele Tiden ment, at her var det Adskillelsen, det kom an paa, her var det ikke Sammenslutningen mellem beslagtede Folk, Folk, hvis Historie, Kultur, Dannelse og Liv havde været fælles gennem mange Aarhundreder. Men jeg spørger da: Hvorfor fik vi ikke dette at vide? Jer spørger: Hvorfor blev dette ikke sagt os rent ud, hvorfor stemte vi ikke om dette Spørgsmaal, saaledes at vi havde haft en ren og klar Basis for en Forbundstraktat? Thi da kunde vi — og det tror jeg, vi vilde have vundet meget ved — have haft Haab om at faa en Forbundstraktat, som ikke led af de alvorlige Mangler og Fejl, som knytter sig til den, som vi nu har liggende for os. Den Traktat, som foreligger, kan vi ikke være tilfredse med, fordi den indeholder alle Haande Kilder til Uenighed, fordi den er udtrykkelig bestemt til at vare paa kort Tid, fordi den stadig kan bruges som en Trusel mod Danmark og de færreste Interesser, og fordi den paa mange Maader kan blive til Ydmygelse for os. Nu har nok den ærede Ordfører for Venstre (Kragh) sagt os, at det kommer an paa Sindelaget. Deri giver jeg ham Ret. Det er ganske klart, at naar denne Traktat bliver vedtaget, vil vi alle gerne haabe, at det bliver saa godt som muligt; vi vil alle drømme om, at her realiserer vi den skønne Drøm om Folkenes Forbund. Men vi staar jo ikke her for at udtrykke alt det, vi kan haabe, hvis det gaar godt, vi staar her for at prøve det ogsaa under de faktiske Forudsætninger, som Historien og Begivenhederne lærer os, og vi kan da ikke se bort fra Faren for, at netop denne Traktat ogsaa kunde blive brugt til ny Ydmygelse for os. Og jeg vil have Lov til at sige, at det er ikke ukendt. Jeg gør opmærksom paa det Forhold, hvori vi har staaet til Island med Hensyn til Trawlerbøder, hvor det var en Aftale, at disse i alt Fald for en Del skulde tilfalde den danske Statskasse til Dækning af Udgifterne til Fiskeriinspektionen, men hvor man paa Island paa en for os ydmygende Maade har beholdt disse Penge med fuld-